

Myrsky lehtilaatikossa

Kati Kovács ja Heikki Paakkanen jakoivat vuoden 2011 Sarjakuva-Finlandian kakkossijan. Yhtä voittajaa ei tänä vuonna löytynyt.

TEKSTI JA KUVAT **TUOMAS TIAINEN** • KUVAT **HARTO PASONEN**

Kati Kovács.

Neljäs Sarjakuva-Finlandia jaettiin tuttuun tapaan Tampere Kuplii-sarjakuvafestivaalin yhteydessä huhtikuun alussa. Kilpailun tuomari, taiteilija M.A. Numminen, jätti ensimmäisen palkinnon jakamatta mutta nosti kymmenestä esiraadin seulomasta ehdokkaasta esiin kaksi kelpo teosta.

Toisen sijan sekä 5000 euron palkintorahan jakoivat **Kati Kovács** (s. 1963) ja **Heikki Paakkanen** (s. 1948) teoksillaan *Kuka pelkää Nenian Ahnavia?* ja *Amerikka*.

Ratkaisuaan jättää ykkössija jakamatta Numminen perusteli vertauksella viininviljelyn oikeellisuuteen: "viinitermiä käyttäkseni vuosikerta 2010 ei ollut parhaita laatua. Edellisen vuoden sadosta olisi ollut helpompaa valita

vuoden sarjakuvakirja."

Sekä Kovács että Paakkanen ovat pitkän linjan sarjakuvantekijöitä. Roomassa vaikuttavan Kovácsin sarjakuvia ja kuvituksia on julkaistu kymmenessä maassa. Sarjakuva-Finlandian lisäksi Kovácsille on myönnetty Nuori Suomi sekä Lempi Grand Prix -palkinnot (1996 ja 2001) sekä Suomen Sarjakuvaseuran Puupäähattu vuonna 1999.

Somerolainen Paakkanen puolestaan on tehnyt sarjakuvan lisäksi animaatioita ja pilapiirroksia. Paakkaselle myönnettiin Vuoden sarjakuvateko 2003 -palkinto *Tukholma-syndroma* -albumista ja siihen liittyvistä näyttelyistä Ruotsissa. Paakkasen tunnetuimmat hahmot ovat Sissi ja Siviilipalveluhenkilö, jotka seikkailivat myös Tampereella palkitussa teoksessa. Albumeita Paakkaselta on julkaistu seitsemän.

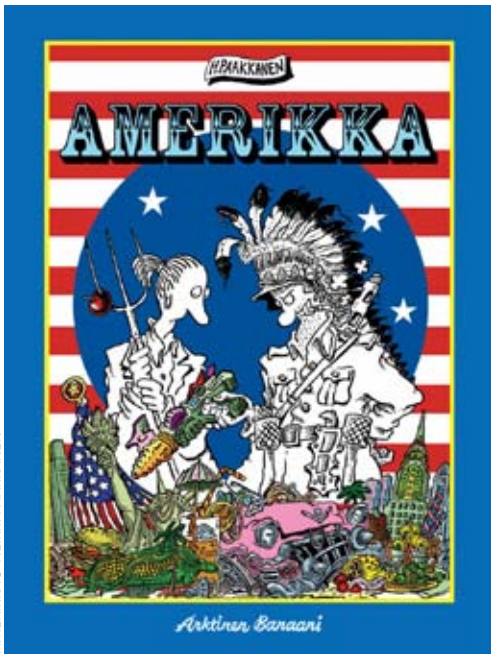
Lihallisten naisten kuvaaja

Kati Kovács vastaa Sarjainfon kysymyksiin sähköpostitse Roomasta. Suorapuheisena naisena tunnettu piirtäjä ei sulata puheita jakamatta jääneestä ykkössijasta.

- Joopa joo, bläb-bläb-blää. Kyllä Numminen nyt valitettavasti vaan myönsi ensimmäisen palkinnon, tietämättään jakoi sen minulle ja Heikille. Vai eikös Mauri Anterolle kerrottu, että tässä skabassa ei ole mitään toisia tai kolmansia palkintoja, Kovács kysyy.

- Numminen tykkää kieroilla ja leikkiä sanoilla, joten tämä on ihan ymmärrettävää spehtaakkelia häneltä. Ja toisaalta on ihan sama oliko palkinto eka, toka, kolmas vai sadas, pitää säilyttää suhteellisuudentaju eikä hermostua moisesta.

Myöskään puhe viinivuosisikerroista ei vakuu- ►

ta Kovácsia. Sarjakuvaa on vaikea verrata muuhun kuin sarjakuvaan.

– Saahan sitä käyttää mitä vertauskuvia tahansa jos haluaa, mutta omasta mielestäni sarjakuvat ovat aika kaukana rypäleistä ja sadosta. Sato on joko hyvä tai paska, siinä se, Kovács kirjoittaa.

– Ensiksi Numminen sanoi, ettei tunne nyky-sarjakuvaa hyvin, sitten yhtäkkiä tuntee ja kohottaa itsensä jopa sarjakuvaviininviljelijäksi. Jo kauan on ilmestynyt paljon hyvää, niin erilaista sarjakuvaa keskenään, että on parempi kutsua niitä vaikkapa harvinaisiksi marjoiksi.

M.A. Nummisen analyysi sarjakuvasta on vähintään ravistanut sarjakuvakenttää. Eräät tahot ovat puhuneet jopa suomalaisen sarjakuvan kriisistä.

– Tietenkin kriisi on paha, kun kitkeristä marjoista ei saa hyvää viiniä! Tämä voisi kuulostaa katkeruudelta, mutta on vain leikkiä: tällainen valitus kriisistä on vaan jotenkin niin väsynyttä touhua, etten oikein jaksa innostua. Suomalainen sarjakuva on niin monimuotoista ja värikästä, että sen suuri kirjo ihan ihmetyttää, kuten myös intohimu, joka monilla on tekemistä kohtaan, Kovács kirjoittaa.

Kuka pelkää Nenian Ahnavia? -palkintoalbumi kertoo päärynäpäisen naisen värikkään elämäntarinan. Kovács aloitti kertomuksen hahmottelun nelisen vuotta sitten. Piirrostyöhön meni lähes kaksi vuotta.

– Alunperin tarkoitus oli kertoa erään vanhan naisen värikkäästä, poikkeavasta elämästä ja kuolemanpelosta, mutta kuvitellessani Nenian lapsuutta, nuoruutta, menneisyyttä – sillä jotta voisit tehdä päähenkilöstäsi uskottavan, on myös tunnettava hänet. Siten alkoi tuo osa elämää kiinnostamaan yhä enemmän ja enemmän, ja jutun painopiste siirtyi. Tarinasta tuli oikeastaan Nenianin koko elämä. Halusin ymmärtää voiko aivan helvetin kurjan ja vaikean lapsuuden elänyt selvitä, voittaa pelkonsa, tulla onnelliseksi ja nauraa vapaasti vanhana, Kovács kertoo.

Kollega Paakkasta Kovács kehuu sukkelaksi supliikkimieheksi, jonka sarjakuvia ei aina sisäistä yhdellä lukukerralla.

– Vaikka Paakkasen piirros on taitavaa ja kuvat ilmeikkäitä ja eläviä, perustuu hänen sarjakuvankerrontatapaansa hyvin paljon tekstiin ja sen voimaan. En tunne kaikkia Heikin töitä, jonkun albumin olen vuosia sitten lukenut ja silloin muistan ajatelleeni, että ihania yksityiskohtia ja viivaa mutta ehkä vähän liian ”miehekästä” makuuni. Nyt olen innostunut Paakkasen tulevasta, josta hän näytti muutamia luonnoksia tai ruutuja. Kiinnostavaa!

Kovácsin itsensä työpöydällä on muutama valmistumaisillaan oleva yhden sivun juttu. Syksyllä ilmestyy Pauli Kallion kanssa tehty kolmas *Onnen lahjat* -kokoelma ja myöhemmin virolaisen Nukufilm-yhtiön nukkeanimaatio, jossa Kovács on ollut mukana käsikirjoittajana

Ensin M.A. Numminen sanoi, ettei tunne nykysarjakuvaa, ja sitten yhtäkkiä tuntee.

ja lavastusten suunnittelijana. Kaikkea Kovács ei kuitenkaan halua paljastaa.

– Seuraava pitkä tarina kypsyyköön ensiksi päässäni ihan rauhassa, en juokse asioiden edelle enkä ikinä pakota mitään syntymään. Ulos tulkoon se, joka ei jätä minua enää rauhaan. Siitä tietää, että sen on pakko saada oma elämä. En oikeastaan ikinä kerro kenellekään suunnitelmistani. Niiden kanssa eläminen on niin lumoaavaa, ja lumous häipyä, jos niistä puhuu ääneen, Kovács kirjoittaa.

Somerolainen käsityöläisnihilisti

Sympaattiseen kivijalkakahvilaan haastatelluun saapunut Heikki Paakkanen ei jaksa ladelata latteuksia onnittelevien vastineeksi. Vilkkuväsimäinen verbaalikko käy saman tien kiinni kuohunnan ytimeen.

– Kandidaattiviikkoina pilailtiin julkistetun diktaattoridespootin eli tuomarin toimeliaisuudesta. Sen verran Nummista ihmisenä, taiteilijana ja hillittömyyksiä harrastavana viikarina tunnen, että hänen sisäänrakennettuna erityi-

selementtinensä on poikkeavuuspyrkimyksellisyys, Paakkanen toteaa.

Aiempina vuosina tuomareina ovat toimineet Jorma Uotinen, Seela Sella ja Matti Rönkä, joiden valintoja on milloin keuhuttu, milloin moitittu. Sarjakuva-Finlandiaa onkin kritisoitu siitä, että tuomariksi asetetaan henkilö, joka ei yleensä tunne suomalaista sarjakuvaa syvällisesti. Tämänvuotisen tuomarin pätevyyyteen Paakkanen kuitenkin luottaa.

– Palkintojenjakotilaisuudessa Numminen piti pitkän yleisjaarittelullisen puheen, jossa kävi ilmi, että hän on pikakouluttanut itsensä suomalaisen sarjakuvaperinteen asiantuntijaksi. Hän on nähtävästi lukenut läksynsä perusteellisesti ja ottanut selvää menneistä palkituista, menneistä ehdokkaista ja jopa kansainvälisestä otannasta. Sen takia virallisessakin loppulauseennossa oleva viinivertaus on otettava vakavasti, Paakkanen huomauttaa.

– Päätimme Katin kanssa olla tyyneesti kaiken tämän meuhkaamisen yläpuolella. Tämä ei koske meitä. Ainahan on kinasteltu siitä, onko joku ansainnut palkinnon. Sille ei voi mitään. Sen voi sanoa Nummisen kunniaksi, että tämän tyyppistä keskustelua on kai käivattu.

Paakkanen ei haikaile vaihtoehtoisten ske-naarioiden perään.

– Jos et ollenkaan ilmoittaudu ehdokkaaksi tai et ole finaalissa, se on kaikki toivotonta jossittelua: ”Jos toi olis ollut siellä, se olis varmaan voittanut”. Yhden jossin jälkeen kaikki on mahdollista. Olen yliherkkä tällaisille konditionaaleille ja kontrafaktuaalisuudelle.

Toisaalta Paakkanen osaa itsekin venyttää todellisuutta. Ennen palkinnon jakamista kandidaatti Paakkasta haastateltiin somerolaiseen paikallislehteen. Toimittajan kysyessä somerolaiskytkentöjen mahdollisista eduista (M.A.

Numminen on myös somerolainen, toim.huom.) haastateltava heittäytyi vitsikkääksi.

– Pilkaton keskinäistä tunnettavuutta valehtelin ilmiselvästi, että totta kai osasin odottaa palkintoa, koska Numminen on kummisetäni ja että olimme RUK:ssa tupatovereita. Absoluuttista valhetta. Numminen kertoi minulle samana iltana, että hänellä oli oikein työtä todistaa, ettei se ole totta, Paakkanen hymyilee.

Amerikan ydin on oikean tien etsiminen. Paakkanen itse astuu kaiken ulkopuolelle ja katselee maailmaa nihilistin silmin.

– Kautta kirjan on lähes paatokseen äityvää totuudenetsintää, joka on niin rankan parodian rakosessa, että se ei sieltä näy. Yksi teoksen tärkein viesti on luonnollinen kehitys, joka kehittämässäni muodossa on suorastaan nihilistisyyden manifesti. Nihilismiini liittyy apean perspektiivin näköala. Se on mun maisemani, ja vaalin sitä kehyksissä! Siihen ei liity se, että vaivautuisin sivupersonani kanssa rakentamaan pienintäkään barrakadia. Minulle riittää osin teeskennelty myötäelävä hymyily. ●

